

Кога нарачките за работа се намалуваат како, на пример, во текстилната индустрија, последниве седмици сè почесто има најави дека ако не се променат работите, за еден до два месеца голем број работници ќе се најдат на улица.

За да биде проблемот поизразен, рецесијата која зема замав во економиите во светот, придонесе Германија и Италија, кои се меѓу најголемите трговски партнери на нашата држава, и официјално да прогласат рецесија. Печалбарите се први жртви на економската криза.

Покрај ова, до крајот на годинава повеќе од 13.000 работници ќе бидат отпуштени во Словенија, а први на удар ќе бидат странските работници во градежништвото и во индустријата, меѓу кои се и повеќе илјади македонски државјани.

На тој начин, без разлика што велат бројките на бирократите - дека производството ни расте, заедно со домашното БДП, треба предвид да се земат и овие факти, кои можат забележително да ја "притеснат" македонската економија, доколку состојбата не се промени.

Пишува: Арсен КОЛЕВСКИ

Светската економска криза сè позасилно почнува да го стеснува просторот за извоз на македонски производи. Најавата за економски рестрикции од земјите-увознички во однос на македонските производи се одразува на намалените нарачки за текстилни, кожени, метални и земјоделски производи, што од своја страна повлече бран отпуштања на вработените во нашите индустрии.

СВЕТСКАТА ЕКОНОМСКА КРИЗА ТРГОВСКАТА СОРАБОТКА

ПРАЗНИТЕ ГРАДИЛИШТА ВО СТРАНСТВО ЗА ГРАДЕЖНИЦИТЕ ЌЕ ЗНАЧАТ ВРАЌАЊЕ ДОМА

МАКЕДОНИЈА НЕ - АМА М

Безработицата станува сурова реалност во Македонија, со која се соочуваат голем број работници, а се најавува дека ситуацијата ќе биде многу полоша идната година, кога допрва ќе се почувствуваат последиците од економската криза и рецесијата која таа ја предизвикува.

Рецесијата, која зема замав во економиите во светот, придонесе Германија и Италија и официјално да прогласат рецесија. За жал, овие држави се меѓу најголемите трговски партнери на Република Македонија. Колку за илустрација, македонските компании извезуваат на германскиот и на италијанскиот пазар, главно, текстил, метали, прехранбени производи и вино, а увезуваат текстилни суровини, електрична енергија, прехранбени производи и возила. Германија е една од ретките земји со кои Македонија во некои години забележала и позитива на трговското салдо. Со рецесијата во која влезе оваа европска земја тамошниот пазар делумно ги подзатвора вратите за нашите производи.

ТЕКСТИЛЦИТЕ НАЈПОГОДЕНИ

"Светската рецесија почна да се чувствува и во македонската текстилна индустрија и ако набрзо не се преземат мерки многу работници ќе се најдат на улица", изјави деновите и Ангелко Ангелковски, претседател на Синдикатот на работниците од текстилната, кожарската и чевларската индустрија.

"Нарачките за работа се намалуваат. Последниве две седмици сè почесто од текстилната индустрија има најави дека ако не се променат работите, за еден до два месеца, голем број работници ќе се најдат на улица", потенцира Ангелковски.

Тој ја повика Владата да преземе мерки и активности за ублажување на последиците од кризата за да се задржат постојните работни места.

Покрај ова, кризата може да го загрози работењето и на најголемиот дел од транспортните фирми во Македонија, кои имаат сè помалку работа, откако металуршките фабрики затворија погони и ги пуштија вработените на принуден одмор поради намален обем на работа.

Мора да се знае дека металуршкиот и транспортниот сектор во Македонија се тесно поврзани, бидејќи најголемиот процент од произведениот челик, фероникел, лим се извезува и се транспортира со камиони.

Превозниците велат дека кризата почнала да ја чувствуваат уште пред неколку месеци и оти таа сè повеќе се продлабочува. Намалениот обем на работа во овој сектор и официјално го потврди и Државниот завод за статистика. Според последните статистички податоци, во второто тромесечие годинава, во однос на истиот период лани, во товарниот патен превоз количеството на превезената стока е намалено за 7 отсто. Од транспортните фирми неофицијално потенцираат дека овие 7 отсто минатиот месец повеќекратно се зголемени и сега намалувањето на транспортните услуги надминува 20 отсто.

Билјана Муратовска, претседателка на Синдикатот на камионците "Макамтранс", во кој членуваат 90 отсто од транспортните фирми во Македонија, тврди дека засега нема отпуштања од работа. Но, ако продолжи ширењето на кризата, тогаш не е исклучена можноста голем број транспортни фирми да стават клуч на врата.

СЕ ПОЗАСИЛЕНО ЈА ПРИТИСКА НАДВОРЕШНО-

МАКЕДОНИЈА МОЖЕ ДА ИМА КОРИСТ ОД СВЕТСКАТА ФИНАНСИСКА КРИЗА?

"Македонија може да има корист од влијанието на светската финансиска криза бидејќи големите компании можат да ги пренасочат своите бизниси на пазари како македонскиот", изјави деновиве министерот за економија, Фатмир Бесими, по отворањето на манифестацијата "Глобална недела на претприемништвото".

Според Бесими, секторот на мали и средни фирми е многу флексибилен и може брзо да ја пренасочи својата активност во сегменти за кои има потреба на пазарот.

"Владата ги следи сите движења во економијата и смета дека во моментот нема потреба директно да се интервенира кај поединечни фирми. Глобалната програма обезбедува подолгорочен пристап за развој и остварување на предвидените стапки на раст од 5 отсто и сметаме дека во овој период, доколку економијата се движи со ова темпо и не се чувствуваат поголеми ефекти од евентуално продлабочување на кризата во светот, тие проекции ќе бидат остварени", истакна Бесими.

дежни фирми во Словенија престанаа со работа и почнаа да ги отпуштаат вработените. Словенечките работодавачи предупредуваат дека финансиската криза во стопанството веќе се чувствува и најавуваат оти рецесијата силно ќе го растресе словенечкиот пазар на трудот.

"Договорите за работа на одредено време веќе не се продолжуваат, а почнаа отпуштања на странските работници, кои беа вработувани заради натпросечно високата потреба за работна сила, која постоеше минатата година. Следна фаза ќе биде оптимизацијата на работните трошоци, што ќе води и кон реорганизација на стопанството. Некои претпријатија веќе го намалија бројот на работни смени од четири на три во текот на деноноќието. Се очекуваат големи отпуштања и на редовно вработените", оцени Јоже Смоле, генерален секретар на Здружението на работодавачите во Словенија, во изјава

МА КАДЕ ДА ИЗВЕЗУВА ОРА ДА УВЕЗУВА

ШТО КОГА ЌЕ ПОЧНАТ ДА СЕ ПРАЗНАТ ФАБРИЧКИТЕ ХАЛИ И ВО МАКЕДОНИЈА?

"Металургијата значително ги редуцира пратките за странство. Намалениот извоз особено го почувствуваа околу 500 превозници, кои соработуваат со нив и возат на кратки релации, најчесто до Солун, Атина, Бугарија, до Косово. Некои од нив веќе подолго време не добиваат работа, а други вршат превоз на многу помали количества", вели Муратовска.

Според неа, проблеми имаат и превозниците на храна и на текстил, но тие не се забележуваат толку лесно бидејќи пратките од овие индустрии се сезонски.

За превозниците голем проблем е тоа што цела Европа е во криза, поради што значително е намален обемот на работата во транспортот, така што македонските камиони кои ќе однесат стока на тата многу често назад возат празни.

РЕЦЕСИЈАТА СЕКАДЕ УНИШТУВА РАБОТНИ МЕСТА

Како и секаде во светот, печалбарите се први жртви на економската криза. Па така, до крајот на годинава повеќе од 13.000 работници ќе бидат отпуштени во Словенија, а први на удар ќе се најдат странските работници во градежништвото и во индустријата, меѓу кои македонски државјани се повеќе илјади. Илјадници градежни работници од Македонија, кои летово заминаа на привремена работа на градилиштата во Словенија, ќе останат без работа. Поради загубите, многу гра-

за словенечкиот печат.

Според нивните анализи, први на удар ќе бидат странските работници, чиј број во Словенија изнесува околу 86.000. Бројот на работните места во градежништвото ќе се намали за 5.000, во индустријата за преработка ќе има околу 8.000 отпуштања, а се очекува во малопродажбата работата да ја изгубат околу 500 работници. Анализите покажуваат дека овој тренд ќе продолжи до крајот на 2010 година.

Македонските работници најмногу беа ангажирани на словенечкото приморје, но поради рецесијата таму градежните активности веќе се запрени.

Изненадува и фактот што кај нас речиси и воопшто нема податоци за печалбарите. Иако луѓето масовно заминуваат во странство, ниту една институција во земјата нема точна бројка колку од нив работат на странските градилишта. Тоа го објаснуваат со фактот што овие лица најчесто заминуваат самоиницијативно и таму работат на црно, поради што е многу тешко да се евидентираат.

Во Синдикатот за градежништво и проектирање велат дека најголем дел од македонските градежни работници е стациониран во Словенија и во Црна Гора, но никој не знае колку ги има. Точна бројка има само за градежниците кои работат за големите домашни компании и кои заминале со претходно склучени договори.

"Овие градежни работници немаат никаков проблем, бидејќи работат на однапред договорени проекти. Во опасност се оние кои заминале самоиницијативно, борејќи се да заработат некој денар, бидејќи во Македонија останале без егзистенција. Нашите државни институции воопшто не водат сметка за овие луѓе, а кога тие ќе се вратат во земјава, тогаш ќе се зголеми бројот на невработени", вели Павле Трендафилов, претседател на Синдикатот за градежништво.